

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 489/1999
privind sistemul public de asigurări sociale

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, a fost elaborat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, la propunerile înaintate de Casa Națională de Asigurări Sociale.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Potrivit punctului 6, subpunctul 4) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 149/2021, una din funcțiile de bază ale Ministerului constă în monitorizarea percepției cetățenilor și agenților economici cu privire la politicile publice, actele normative și activitatea statului în domeniile de activitate specifice Ministerului și elaborarea propunerilor de îmbunătățire a acesteia. În context, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a elaborat proiectul de modificare a legii sus-menționate.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489/1999 a fost adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la data de 08.07.1999 și are o durată de aplicare de peste 25 de ani. De la intrarea în vigoare, această lege a fost supusă periodic modificărilor, ca urmare a schimbărilor social-economice și a necesității corelării sale cu alte acte normative. De această dată, completarea și modificarea Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale este necesară în urma modificărilor operate în Codul civil și Codul fiscal al Republicii Moldova. Menționăm că unele modificări propuse sunt necesare pentru asigurarea coerenței legislative, corectitudinii terminologice și actualizării cadrului normativ.
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
Proiectul prevede redactarea noțiunilor la un regim nou, în scopul ajustării următoarelor noțiuni: „asigurări sociale”, „ajutor de deces”, „indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, inclusiv indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav”, „prestații de asigurări sociale”, ș.a. Totodată, noțiunea de „liber-profesionist ce practică activitate în sectorul justiției” se propune a fi completată în conformitate cu prevederile art. 7 din Legea nr. 264/2008 privind statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției, fiind plătitori de contribuții de asigurări sociale. Noțiunea de „reziliere a contractului de asigurare” se aduce în concordanță cu modificările operate în Codul civil. De asemenea, art. 1 se completează cu o nouă noțiune „ <i>contul plătitorului de contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat</i> ”. Având în vedere art. 187 alin. (2 ¹) din Codul fiscal, care impune utilizarea obligatorie a metodelor automatizate de raportare electronică, se propune modificarea art. 5 în conformitate cu această prevedere. Menționăm că, lipsa informațiilor despre anumite perioade în contul persoanei asigurate exclude aceste perioade din stagiul de cotizare și afectează negativ prestațiile de asigurări sociale.

Conform art. 2 din Legea nr. 220/2007, o persoană juridică inactivă este cea care nu a raportat dări de seamă fiscale, nu a efectuat operațiuni bancare sau alte activități relevante în ultimii ani. Astfel, modificarea art. 5 alin. (6) va permite completarea conturilor foștilor angajați ai întreprinderilor inactice cu date despre contribuțiile calculate și achitate, în baza documentelor fiscale și a celor privind impozitul pe venit aferente perioadei respective.

Se completează, art. 30 cu un nou alineat deoarece, potrivit prevederilor în vigoare, dreptul la prestațiile pe termen lung (pensie) este imprescriptibil. Prin urmare, anularea contribuțiilor de asigurări sociale datorate de angajatori prin prescripție, înainte de lichidarea plătitorului, este inoportună.

Propunerea de completare a art. 34 are la bază prevederile art. 6 alin. (1) din Legea nr. 489/1999, care permit asigurarea, pe bază de contract, a persoanelor ce nu se regăsesc în situațiile din art. 4 sau Anexa nr. 1. Conform art. 6 alin. (4), perioadele pentru care s-au plătit contribuții în baza contractului cu Casa Națională de Asigurări Sociale se includ în stagiul de cotizare pentru pensia pentru limită de vârstă și ajutorul de deces. Încadrarea ulterioară a persoanei în categoriile menționate nu poate fi prevăzută la etapa asigurării pe bază de contract, iar contribuțiile plătite pentru perioadele care se suprapun cu venituri asigurate vor fi restituite la cerere.

Se propun modificări la articolul 35 alin (1¹) lit. e) deoarece în cadrul controlului fiscal, pentru a determina corectitudinea calculării sumei obligației fiscale, autoritatea care efectuează controlul fiscal poate folosi, metode și surse indirecte, în conformitate cu prevederile Codului fiscal nr. 1163/1997. În aceste cazuri se constată situații că unitatea economică controlată nu are încheiate raporturi de muncă pentru unele posturi la momentul efectuării controlului. Astfel, sumele contribuțiilor de asigurări sociale calculate la venitul estimat prin metode și surse indirecte pentru funcțiile/ posturile la care nu sunt persoane angajate nu se distribuie pe conturile persoanelor asigurate. Pentru a sensibiliza agenții economici care nu și-au onorat obligațiunea de prezentare în termen a declarațiilor privind evidența nominală a persoanelor asigurate, art. 35 se completează cu un nou alineat. Astfel, pentru a nu afecta dreptul persoanelor asigurate la etapa de stabilire a pensiei, se propune ca Serviciul Fiscal de Stat, care are competențe de întreprindere a unor măsuri către agenții economici pentru neprezentarea în termen a dărilor de seamă fiscale, urmează a fi suplinit cu posibilitatea de a întreprinde unele măsuri punitive, întru prezentarea declarațiilor privind evidența nominală a persoanelor asigurate.

Articolele 40 și 42, au fost reformulate pentru a preciza că modalitatea de acordare, stabilire și plată a pensiilor și altor drepturi de asigurări sociale se reglementează atât prin legi, cât și prin hotărâri ale Guvernului, în conformitate cu practica legislativă actuală

Articolul 46 este supus unei intervenții redacționale prin care se înlocuiește denumirea veche a regulamentului („Regulamentul privind organizarea și funcționarea Casei Naționale”) cu denumirea actuală: „Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Casei Naționale de Asigurări Sociale”, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 230/2020.

Pentru a asigura implementarea eficientă și uniformă a prevederilor menționate, se propune ca legea pentru modificarea Legii nr. 489/1999 să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prevederea articolului 49 alin. (1) lit. p) fost modificată în vederea aducerii în concordanță cu prevederile Legii nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.

Ajustarea prevederii articolului 56 alin. (1) este necesară pentru a asigura coerența cu principiul imprescriptibilității, potrivit căruia dreptul la pensie nu se prescrie. Respectiv, menținerea termenului de prescripție de 3 ani limitează recuperarea integrală a sumelor încasate necuvenit cu titlu de prestații de asigurări sociale. Excluderea acestui termen permite recuperarea integrală a prejudiciilor și previne prejudicierea bugetului asigurărilor sociale de stat.

În scopul aplicării unitare a prevederilor art. 23 din Legea nr. 489/1999, care stabilește că tipurile de drepturi și de venituri aferent cărora nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii sânt prezentate în Anexa nr. 3 din legea menționată supra, se propune completarea cu 2 categorii de drepturi: bursele de stagiu și tichetele de vacanță, deoarece din ele nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii.
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare
Opțiunea neintervenției, în ansamblu, nu a fost examinată deoarece modificările și completările propuse în proiect au ca scop asigurarea unei aplicări unitare a dispozițiilor Legii nr. 489/1999, în conformitate cu ansamblul cadrului normativ în vigoare.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Implementarea proiectului va avea un impact pozitiv asupra sectorului public, întrucât, prin modificarea și completarea Legii nr. 489/1999 se urmărește perfecționarea sistemului public de asigurări sociale.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Proiectul de lege nu presupune costuri, fiind unul tehnic, pentru aducerea în concordanță cu alte acte normative conexe.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Nu este aplicabil
4.4. Impactul social
Nu este aplicabil
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În corespundere cu prevederile art. 20 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, precum și în baza art. 9 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului de lege, a fost plasat pe pagina web: www.particip.gov.md și poate fi vizualizat accesând următorul link: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/14380 .
7. Concluziile expertizelor

Proiectul urmează a fi remis pentru expertiza anticorupție către Centrul National Anticorupție și expertiză de către Ministerul Justiției, conform Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, iar rezultatele acesteia vor fi incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Nu este aplicabil

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Intervenția propusă nu necesită schimbări instituționale.

Ministra

Natalia PLUGARU